

UDENRIGSMINISTERIET

Notat til Folketingets Europaudvalg om afgivelse af indlæg i præjudiciel sag for EU-Domstolen C-718/21, L.G. mod Krajowa Rada Sądownictwa

Enhed:

JTEU

Sagsbehandler:

Maria Søndahl Wolff og

Thomas Svenningsen

Dato:

31. marts 2022

Sagsnummer:

2022 – 11432

Indledning og baggrund

Den polske højesteret (*Sąd Najwyższy*) har ved kendelse af 20. oktober 2021 forelagt EU-Domstolen to præjudicielle spørgsmål om fortolkningen af artikel 19, stk. 1, 2. afsnit, i traktaten om Den Europæiske Union (TEU) om domstolenes uafhængighed i en sag, der drejer sig om polske regler om kompetence til at træffe afgørelse i sager vedrørende anmodning om forlængelse af en dommers embedsperiode efter opnået pensionsalder på 65 år.

Spørgsmålene er rejst i en appelsag til prøvelse af det nationale domstolsråds (*Krajowa Rada Sądownictwa*) (Domstolsrådet) afgørelse om, at det var ufornuddent at træffe afgørelse i en sag om, hvorvidt en dommer (L.G.) ved en polsk byret, kan fortsætte i dommerembedet efter opnåelse af pensionsalderen. Domstolsrådet begrundede afgørelsen med, at L.G. havde overskredet fristen for indgivelse af erklæringen om at ville fortsætte i dommerembedet.

Det første forelagte spørgsmål drejer sig om, hvorvidt EU-retten er til hinder for en national bestemmelse¹, hvorefter en dommers ønske om at fortsætte i dommerembedet efter 65. år, kun kan imødekommes, såfremt en anden myndighed – *det polske Domstolsråd* – giver samtykke. Det andet spørgsmål vedrører karakteren af en national regel om frist for en sådan ansøgning.

Kontekst

Den forelagte sag skal ses i lyset af den række af yderligere sager forelagt af polske domstole og anlagt af Kommissionen om kerneværdierne i EU's retsstatsprincip fastsat i artikel 2 TEU og udmøntet i artikel 19, stk. 1, 2. afsnit, TEU om domstolenes uafhængighed, der er et princip, som ligeledes er nedfældet i Chartrets artikel 47. Det følger af fast retspraksis om disse bestemmelser, at medlemsstaterne er forpligtet til at *organisere deres retssystem* på en sådan måde, at princippet om domstolenes uafhængighed efterleves, og at dommere kan udføre deres funktioner uafhængigt og beskyttet mod indblanding eller pres udefra, herunder beskyttet mod uretmæssig afkortelse af deres embedsperiode².

Kronologisk set blev der således første gang i EU's historie fastslået en overtrædelse af artikel 19, stk. 1, 2. afsnit, TEU i dom af 24. juni 2019 i sag **C-619/18**, Kommissionen mod Polen, idet Polen dels havde anvendt den foranstaltning, hvorved pensionsalderen for dommere tvangsmæssigt blev nedsat, dels gav præsidenten en *skønsmæssig*

¹ Artikel 69 § 1b, første pkt. i lov af 27.7.2001 om de almindelige domstoles organisation.

² Jf. navnlig dom af 27. februar 2018 i sag C-64/16, Associação Sindical dos Juizes Portugueses, præmis 43-45, dom af 24. juni 2019 i sag C-619/18, Kommissionen mod Polen, præmis 71-77, dom af 19. november 2019 i de forenede sager C-585/18, C-624/18 og C-625/18, A.K. m.fl., præmis 120-126 samt dom af 15. juli 2021 i sag C-791/19, Kommissionen mod Polen, præmis 58-60.

beføjelse til at forlænge eller afstå at forlænge embedsperioden for dommere ved den øverste domstol. Senere fulgte dom af 5. november 2019 i sag **C-192/18**, der bl.a. statuerede, at den del af reformen af det polske domstolssystem, der indførte en tidligere og tvungen pensionsalder ved de almindelige domstole og tillagde justitsministeren beføjelse til at beslutte, om en dommers embedsperiode forlænges, er i strid med EU-retten.

De grundlæggende principper og krav om uafhængighed for nationale dommere er derudover gentaget og uddybet i dom af 19. november 2019 i de forenede sager **C-585/18, C-624/18 og C-625/18, A.K.** m.fl. vedr. Domstolsrådet, der ikke anses for at være et organ uafhængigt af den lovgivende og udøvende magt, samt i dom af 15. juli 2021 i **C-791/19** om den polske disciplinærordning for dommere. Dertil kommer **C-824/18, A.B.** m.fl. om udnævnelse af dommere ved den øverste domstol, sag **C-487/19, W. Ż.** om offentlige sager ved den øverste domstol og sagerne **C-748 – C-754/19, WB** m.fl. om forflyttelse af dommere. I samtlige disse domme udtaler EU-Domstolen sig kritisk om reformerne og karakteren af det polske domstolssystem³.

Udenrigsministeriets interesse i den forelagte sag

Retsstatsprincippet er en hjørnesteen i EU-samarbejdet, som alle medlemslande har tilsluttet sig. Overholdelse af princippet er afgørende for EU's troværdighed og en nødvendig forudsætning f.eks. for samarbejdet i det indre marked eller den europæiske arrestordre. Det er Udenrigsministeriets opfattelse, at regeringen i tråd med tidligere indlæg i retssager om retsstatsprincippet bør afgive indlæg i den forelagte sag.

Det er vigtigt for regeringen, at de grundlæggende rettigheder og værdier værnes om og respekteres i alle EU-medlemsstater. Europæiske, herunder danske virksomheder i Polen har en stærk interesse i et velfungerende og uafhængigt polsk retsvæsen. Deltagelse skal derudover ses i lyset af, at EU-Domstolens domme vurderes at kunne bidrage til at opretholde presset på den polske regering både i det juridiske spor ved EU-Domstolen, men også i den bredere politiske kontekst, hvor der ses behov for støtte til værnet om EU's fundamentale retsstatsprincip. Ud over retssagerne, er bl.a. den igangværende artikel 7 TEU-procedure mod Polen medvirkende til at dette pres fastholdes.

Der bør i det danske indlæg i denne sag i lyset af EU-Domstolens domme⁴ – herunder på linje med argumenterne i regeringens tidligere indlæg i sager om retsstatsprincippet⁵ – lægges vægt på vigtigheden af overholdelse af traktatens bestemmelser, herunder de grundlæggende principper om domstolenes uafhængighed og retsstatsprincippet. Der bør således lægges vægt på, at artikel 19, stik. 1, 2. afsnit, TEU, der udmønter retsstatsprincippet i artikel 2 TEU, forpligter medlemsstaterne til at sikre domstolenes uafhængighed.

³ Der verserer tillige de forenede sager C-615/20 og C-671/20, YP m.fl. samt de forenede sager C-647/21 og C-648/21, D.K. m.fl., hvor regeringen har afgivet indlæg.

⁴ Jf. dom af 24. juni i sag C-619/18, Kommissionen mod Polen, særlig præmis 42-43 og 71-77, dom af 5. november 2019 i sag C-192/18, Kommissionen mod Polen, præmis 98-112, A.K.-dommen, samt dom af 15. juli 2021 i sag C-791/19, Kommissionen mod Polen.

⁵ Jf. sag C-791/19, Kommissionen mod Polen, forenede sager C-615/20 og C-671/20, YP m.fl., sag C-521/21, Rzecznik Praw Obywatelskich samt forenede sager C-647/21 og C-648/21, D.K. m.fl.

Udenrigsministeriets interesse i sagen angår det første præjudicielle spørgsmål om Domstolsrådets rolle, og der bør herom særligt lægges vægt på, at Domstolsrådet – der er tillagt kompetence til at give samtykke for, at en dommers erklæring om at ville fortsætte i dommerembedet efter opnåelse af pensionsalderen kan få virkning – ikke kan anses for at være et uafhængigt organ⁶. Det forhold, at muligheden for at fortsætte med at udøve dommerembedet er afhængigt af samtykke fra et ikke uafhængigt organ, bevirker således en tilsidesættelse af princippet om domstolenes uafhængighed, idet dommere i det polske retsvæsen ikke er sikret imod diskretionære afslag på at fortsætte som dommer efter at være fyldt 65 år.

Endelig bør det fremhæves, at Polen er dømt for traktatbrud i to lignende sager, **C-619/18** og **C-192/18**, hvor EU-Domstolen slog fast, at det var i strid med EU-retten at tildele hhv. Polens præsident og justitsminister beføjelse til at afgøre, om en forlængelse af dommerembedet ud over pensionsalderen skulle tillades eller ej. Det forhold, at kompetencen nu er placeret hos et organ, der ikke lever op til kravene om uafhængighed fra den lovgivende og udøvende magt, taler for, at EU-Domstolen bør nå samme konklusion i denne sag, dvs. uforenelighed med EU-retten.

⁶ Jf. bl.a. den polske højesterets kendelser af 5. december 2019 og 15. januar 2020, jf. **A.K.**-dommen samt i domme af 6. maj 2021 og 13. maj 2021 afsagt af Polens øverste domstol i forvaltningsmæssige sager, jf. **A.B.**-dommen.